

CIVILNÁ OCHRANA

JEDNODUCHÉ ÚKRYTY BUDOVANÉ SVOJPOMOCNE

Táto metodická pomôcka je určená pre právnické osoby a fyzické osoby, ktoré zabezpečujú ukrytie svojich zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne a je spracovaná v súlade so zákonom č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany v znení neskorších predpisov.

Január 2016

Jednoduché úkryty budované svojpomocne

Na jednoduché úkryty budované svojpomocne (JÚBS) sa vyberajú vhodné podzemné alebo nadzemné priestory stavieb vybudované v stave bezpečnosti, ktoré po vykonaní svojpomocných špecifických úprav musia zabezpečovať čiastočnú ochranu osôb pred účinkami mimoriadnych udalostí a použitých zbraní v čase vojny a vojnového stavu.

Vhodné podzemné a nadzemné priestory stavieb vybrané pre JÚBS možno považovať za ochranné stavby až po vykonaní špecifických úprav, ktoré sú potrebné na pripravenosť stavieb plniť účel, na ktorý boli vybudované.

Zásady výberu priestorov pre JÚBS

- Podľa možnosti v podzemných podlažiach budov, alebo i v nadzemných podlažiach. Hlavnou požiadavkou je možnosť ich dokonaléhoutesnenia.
- Dochádzková vzdialenosť je najviac do 500 metrov pre ukryvané osoby.
- Vyberajú sa budovy najmenej 100 m od zásobníkov prchavých látok a plynov s toxickými účinkami, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť ukryvaných osôb.
(Stupeň ochrany pred kontamináciou je tým vyšší, čím hlbšie je ochranný priestor zapustený do zeme)
- Na zriadenie ochranných priestorov je výhodné prednostne využívať miestnosti veľké, s malým počtom okien a dverí. Vhodné je, ak sú v blízkosti kúpeľní a sociálnych zariadení, ktoré po utesnení možno používať.
- Musia spĺňať ochranné vlastnosti vyjadrené ochranným súčiniteľom stavby K_0 . Pri ochrannej stavbe typu JÚBS musí ochranný súčiniteľ stavby dosiahnuť hodnotu $K_0 = \text{minimálne } 50$.

Určenie hodnoty ochranného súčiniteľa stavby K_0

1. Súhrnná hodnota všetkých činiteľov ovplyvňujúcich ochranné vlastnosti stavby sa nazýva ochranný súčiniteľ stavby. Vyjadruje sa výsledným číslom, ktoré udáva, koľkokrát je úroveň radiácie pôsobiaca na osoby v úkryte menšia než úroveň radiácie vo voľnom teréne.
2. Hlavným činiteľom ovplyvňujúcim hodnotu ochranného súčiniteľa stavby je hrúbka obvodových múrov a stropu. Stropná konštrukcia nad úkrytom môže byť vplyvom nadstavby o 20 % až 40 % tenšia ako hrúbka obvodového muriva pre daný ochranný súčiniteľ stavby.
3. Na výber priestoru stavby platia nasledujúce orientačné hodnoty materiálov a hrúbky základných stavebných konštrukcií vyčnievajúcich nad terén pre ochranný súčiniteľ stavby 50:

Konštrukcia, materiál	Ochranný súčiniteľ stavby
	$K_0=50$
Murivo z tehál: - obyčajných plných - obyčajných ľahčených - tvárníc ľahkých	45 cm 60 cm 50 cm
Murivo kamenné: - kvádrové - lomové	27 cm 35 cm
Betón: - prostý - armovaný(železobetón)	33 cm 28 cm
Hlina	35 cm
Piesok suchý	50 cm
Drevo	90 cm

Základné plošné a objemové ukazovatele JÚBS

1. podlahová plocha.....1,0 - 1,5 m²/1 osobu,
2. minimálna svetlá výška.....2,1 m,
3. zásoba pitnej vody.....2,0l/1osobu/1 deň,
- 4.množstvo privádzaného vonkajšieho vzduchu.....10,0 až 14,0 m³/1osobu/1 hodinu10 m³ pri teplote vonkajšieho vzduchu do 23⁰C, 14 m³ pri teplote vonkajšieho vzduchu nad 23⁰C.

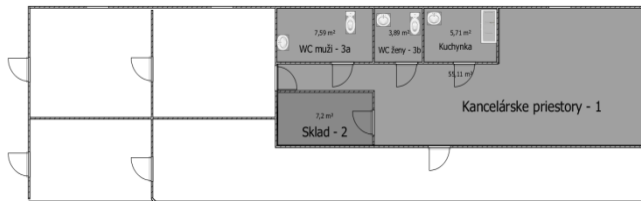
Členenie priestorov a ich plochy:

1. Pre kapacitu 50 ukrývaných osôb a viac:

- 1.1 miestnosti pre ukrývané osoby1,0 - 1,5 m²/1 osobu,
- 1.2. priestory na sociálne zariadenia.....1 záchodová misa max. pre 75 žien; 1 záchodová misa a 1 pisoár max. pre 150 mužov,
- 1.3 priestor na uloženie zamorených odevov....0,07 m² podlahovej plochy,
- 1.4 strojovňa filtračného a ventilačného zariadenia.....Zriaďuje sa len pri nútenom vetraní.

2. Pre kapacitu do 50 ukrývaných osôb:

- 2.1 miestnosti pre ukrývané osoby1,0 - 1,5 m²/1 osobu,
- 2.2. priestory na sociálne zariadenia1 záchodová misa pre mužov a ženy,
- 2.3. priestor na uloženie zamorených odevov....0,07 m² podlahovej plochy.

Legenda priestorov JÚBS:

- 1 – priestor pre ukrývané osoby
- 2 – priestor pre zamorené odevy
- 3 – priestory pre sociálne zariadenia

Spohotovenie JÚBS pozostáva:

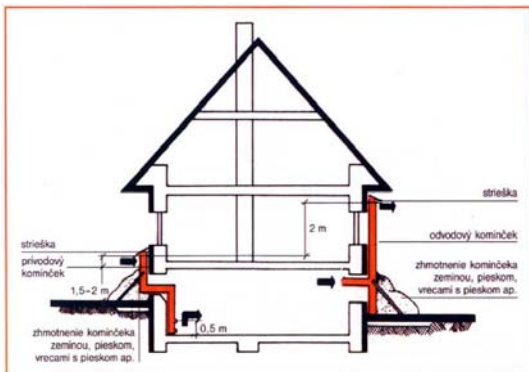
- z utesnenia okien a dverí,
- zo spohotovenia sociálnych častí,
- z vytvorenia zásob vody,
- z označenia nástupu a výstupu z úkrytu,
- z označenia asanačných priepustov,
- zo zabezpečenia zdravotníckeho materiálu a prostriedkov individuálnej ochrany,
- z osadenia komínčekov – vzduchovodov do úkrytových častí.

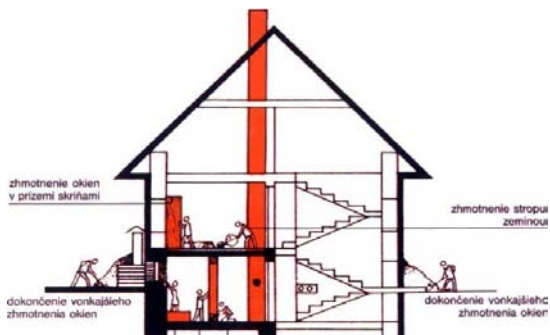
Zvýšenie ochranných vlastností JÚBS sa dosiahne:

- spevnením oslabených miest obvodových konštrukcií, najmä dverných, okenných a vetracích otvorov,
- vybudovaním tieniacich stien,
- na vchody sa používajú dvere bez sklenených výplní, ktoré sa musia otvárať smerom von. Vhodné je navrhovať dvojce vstupných dverí za sebou s medzerou najmenej 1,6m,
- tieniaca stena sa umiestňuje zvonku alebo vnútri úkrytu, čo najbližšie ku vchodu (vjazdu), vždy však tak, aby bola zachovaná priechodná šírka dverí. Výška tieniacej steny nesmie

prekrývať celý otvor a musí byť vybudovaná do výšky najmenej 1,7 m od úrovne podlahy,

- parapety okenných otvorov v podzemných podlažiach musia byť najmenej 170 cm nad podlahou,
- presvetľovacie otvory v podzemných podlažiach musia byť najmenej 65 cm nad miestom na ležanie,
- utesnenie sa dosiahne utesnením všetkých otvorov vedúcich do úkrytu s použitím dostupných tesniacich materiálov.

Po vyhlásení mimoriadnej situácie a v čase vojny a vojnového stavu, úkryt treba vybaviť:

- Zásobou pitnej vody (2 litre na 1 ukryvanú osobu a deň) v nádobách, ktoré možno uzavrieť alebo zakryť. Pokiaľ je to v úkryte možné, umiestňujú sa nádoby s vodou do chladnej uzavierateľnej miestnosti chránenej proti rádioaktívnemu prachu.
- Núdzovým záchodom, ak núdzový záchod nemožno umiestniť v oddelenej miestnosti úkrytu, umiestňuje sa v priestore oddelenom od úkrytovej časti závesom.
- Prenosnou nádobou na odpadky.
- Prenosnou nádobou na použitú vodu.
- Jednoduchými lôžkami a sedačkami, a to tak, aby minimálne 20% ukryvaných mohla ležať (spať) a ostatní sedieť.
- Prostriedkami na spojenie (telefón), rozhlasovým prijímačom, prípadne TV prijímačom.

Časové normy na uvedenie JÚBS do stavu technickej pripravenosti od vyhlásenia mimoriadnej situácie alebo v čase vojny a vojnového stavu:

1. príjem ukryvaných do 12 hodín
2. zvýšenie ochranných vlastností do 24 hodín.

Vetranie:

Pre kapacitu 50 ukryvaných a viac:

- Ak je kapacita väčšia ako 50 ukryvaných a skladá sa z niekoľkých menších miestností, každá miestnosť musí mať samostatné prirodzené vetranie.
- Vonkajší vzduch sa privádza komínčekom, ktorého nasávací otvor musí byť 1,5 až 2,0 m nad úrovňou terénu a ktorý vyúsťuje v úkrytoch 0,5 m nad podlahou.
- Plocha prierezu prírodného a odvodného komínčeka musí byť 10 cm² na jedného ukryvaného.
- Znehodnotený (vydýchaný) vzduch sa odvádza komínčekom vyústeným 0,2 až 0,25 m pod stropom a vyvedeným čo najvyššie do priestoru mimo úkrytu, najmenej o 1 m vyššie, ako je nasávací otvor prírodného vzduchu.
- Komínčeky - vzduchovody sa zhotovujú v rámci výstavby a to z plechových, plastových, novodurových a iných rúr alebo sa vyrobia z dosák.
- Nútené vetranie sa zabezpečuje v úkrytoch s kapacitou nad 50 ukryvaných.
- Na zabezpečenie núteného vetrania možno využiť vzduchotechnické zariadenie.
- Vzduchotechnické zariadenie musí byť napojené na stabilný alebo mobilný zdroj elektrickej energie.

Pre kapacitu do 50 ukrývaných:

- Prírodné vetranie (využíva sa prirodzený ťah vzduchu vznikajúci rozdielom teplôt vonku a vnútri úkrytu) sa zabezpečuje v úkrytoch s kapacitou do 50 ukrývaných. Ak sa jednoduché úkryty skladajú z niekoľkých menších miestností, každá miestnosť musí mať samostatné prírodné vetranie.

- Vonkajší vzduch sa privádza komínčekom, ktorého nasávací otvor musí byť 1,5 až 2,0 m nad úrovňou terénu a ktorý vyúsťuje v úkrytoch 0,5 m nad podlahou.
- Znehodnotený (vydýchaný) vzduch sa odvádza komínčekom vyústeným 0,2 až 0,25 m pod stropom a vyvedeným čo najvyššie do priestoru mimo úkrytu, najmenej o 1 m vyššie, ako je nasávací otvor prírodného vzduchu.
- Komínčeky - vzduchovody sa zhotovujú v rámci výstavby a to z plechových, plastových, novodurových a iných rúr alebo sa vyrobia z dosák.

O vybraných priestoroch stavieb v objektoch, ktoré právnické osoby a fyzické osoby - podnikatelia vlastní alebo v ktorých podnikajú, právnické osoby a fyzické osoby - podnikatelia vypracúvajú určovacie listy JÚBS podľa prílohy č. 4 k vyhláške MV SR č. 532/2006 Z.z., o čom informujú obec, na ktorej území sa JÚBS nachádzajú.

Spracoval:

Mgr. Marcela Precnerová
vedúca odboru KR OÚ Tvrdošín